

‘Ik gun mijn kinderen de jeugd die ik zelf niet heb gehad’

Ondanks zijn columns in enkele tijdschriften en dagbladen, maakte Nederland een jaar of vier geleden pas écht kennis met DWDD-huisdichter **Nico Dijkshoorn** (51). Margriets Bram de Graaf in gesprek met de schrijver van het Boekenweekessay van dit jaar.

Of hij nog naar de kapper is geweest voor de fotoshoot die na het interview zal plaatsvinden? Een paar dagen voor onze afspraak zat Nico Dijkshoorn tegenover Matthijs van Nieuwkerk in *De Wereld Draait Door* (DWDD) om te praten over zijn roman *Nooit ziek geweest*. Na afloop twitterde hij dat de eerste reactie op die uitzending was geweest dat zijn haar te lang was.

Aan die constatering was niets gelogen.

“Natuurlijk niet,” zegt de, ongetwijfeld, productiefste schrijver van Nederland.

Uiterlijk interesseert hem niet. Net zomin als succes of beroemd zijn.

Je vindt hem leuk of niet. En datzelfde geldt voor zijn werk.

Dat zijn werk veel reacties op kan roepen, bleek eind januari toen *Nooit ziek geweest* verscheen. Het gaat over de relatie met zijn narcistische, dominante vader Klaas. Mensen waren boos op Nico en zagen het boek als een afrekening met een weerloze man die in een verzorgingstehuis zit weg te kwijnen met alzheimer. Niet Klaas was een lul, Nico was een lul.

In het boek beschrijft Nico een vader die met hem als kind sarcastische grapjes uithaalde en daarmee jaren ►

lang op feestjes de lachers op zijn hand probeerde te krijgen. Zoals die keer dat zijn vader hem wijs had gemaakt dat het bijna half elf was, terwijl hij om half elf moest voetballen. Hij was totaal in paniek toen zijn vader met hem naar de sportclub racete. Half aangekleed was hij het veld op gerend. Maar het veld was leeg. Op het scorebord zag hij dat het pas half negen was. Zijn vader, die in de auto was gebleven, kwam niet meer bij van het lachen. Net als de ouders van zijn teamgenoten, toen Klaas hen twee uur later keer op keer het verhaal vertelde en hem nadeed. Zo'n vader dus.

“Ik ben een binnen-vetter,” zegt hij. “Zelfs voor mijn beste vrienden kwam dit als een totale verrassing. Met twee van hen speel ik in een band, elke zondag oefenen we. Dan gaan we muziek maken, niet moeilijk lullen. Voor mijn broers was het ook een openbaring. Maar zij hebben wel veel liefde ontvangen, vanwege dat honkbal. Zij zitten nu in een spagaat. Stefan zegt dat hij me snapt, maar hij heeft er moeite mee dat mensen mijn vader nu een on aardige man vinden. Hij

vroeg me tevens af: waarom voel ik verder niets? Zo is het boek ontstaan.” Ook zijn 76-jarige moeder heeft alzheimer, ze zit in een ander tehuis. In tegenstelling tot zijn vader bezoekt hij haar nog elke week. Wat zij van het boek vindt, weet hij niet. “Zij zit nu op een niveau dat ze het al leuk vindt dat haar man wordt genoemd.” Voordat zijn vader alzheimer kreeg, was Nico al doorgebroken als schrijver. Hij werd in 1999 ontdekt via zijn columns op internet bij *GeenStijl*, daarna werd hij gevraagd als tekstschrijver voor tv-programma's als *Café de Wereld* en *Dit was het nieuws* en kreeg hij columns in *de Volkskrant*, *De Pers* en *Voetbal International*. En sinds 2008 is hij elke woensdag te zien in *DWDD*, waar hij een spontaan gedicht maakt over dingen die hem opvallen in de uitzending. Menig vader zou trots zijn op zo'n zoon. Maar niet die van Nico. “En als hij het al was, was het geen belangenloze trots. Ik speel al 25 jaar in een band en als hij kwam kijken, zei hij tegen iedereen die het wilde horen: ‘Dat is mijn zoon!’ Van mijn broer heb ik gehoord dat hij vond dat ik leuk gitaar speelde. Maar dat was het enige wat hij zich kon herinneren. Mijn vader bewonderde niemand, alleen zichzelf.”

Clown Nico

Hoe anders stelt Nico zich zelf op als het om zijn eigen kinderen gaat. Zoon Bob (17) voetbalde als twaalfjarige bij de jeugd van AZ en timmert nu aardig aan de weg met zijn band *Allergic to horses* - laatst waren ze zelfs op *3FM* bij Giel Beelen te horen. Dochter Marlon (19) is een verdienstelijk fotografe aan het worden. “Ik vind het fantastisch voor die twee,” zegt Nico. “Maar ben als de dood dat ik iets van hun licht wegpak. Daarom ga ik bewust niet naar optredens van Bob, omdat iedereen dan naar mij kijkt.” Het succes van zijn eigen kinderen opende zijn ogen. “Toen Bob werd benaderd door AZ vroegen mijn ex en ik ons af: wordt hij hier gelukkig van? Wat zal de impact zijn? En ik besepte: zo heeft mijn vader nooit naar een van ons gekeken. Terwijl ik volschiet als ik naar mijn dochter en zoon kijk of naar Tanja, mijn huidige vriendin. Ze is nu 46 en heeft een studie opgepakt. Deze week had ze een mooi cijfer voor een tentamen gehaald. Ik zag haar die envelop openmaken en blij zijn en ben de kamer uitgeglipt en op de wc gaan zitten. Een

houdt van hem. Maar ik kom niet meer over die lichte wreedheden heen. Dit boek is er niet voor niets, het ging me niet in de koude kleren zitten.” Hij aarzelt als ik hem vraag of hij nog iets van liefde voelt voor zijn vader. “Meer mededogen. Toen ik hem voor het eerst opzocht in het verzorgingstehuis, dacht ik: je had het voor elkaar en moet je jezelf nu zien. Een stamelende man in een stoel die zichzelf heeft ondergepiet. Maar ik

‘Toen ik mijn vader opzocht in het verzorgingstehuis dacht ik: je had het voor elkaar en moet je jezelf nu zien’

Een vader ook die nooit naar iemand luisterde en zeker niet naar Nico, omdat die zich vanaf zijn veertiende wijdde aan de literatuur, en het honkbal - waar zijn broers Bas en Stefan en vader helemaal in opgingen - voor gezien hield. “Ik dacht dat ik een particulier verhaal had geschreven,” zegt Nico. “Maar mijn mailbox stroomt nog steeds vol met hele stukken van mensen die iets vergelijkbaars hebben meegemaakt. Er blijken veel Klazen te zijn. Men vindt het fijn dat het nu eens is opgeschreven en ik erover durf te praten op televisie. Het wordt ervaren als iets gewaagds.” Dat de relatie met zijn vader hem zo dwarszat, merkte Nico pas toen hij het opschreef.

niet te doen, nu ophouden.’ Dat was levensveranderend. Ik dacht: ze heeft gelijk. Het is nu minder. Daar zorgt Tanja ook voor.”

op en was een actrice die acteerde dat ze een zangeres is. Iedereen voelde dat. Ik schreef een gedicht: *Recensie op optreden: leuke jurk*. Ze raakte daarvan helemaal in war, trok meteen een jas aan en liep huilend door het pand. Waanzin.

dweil was ik. Als je zoiets voelt en je komt erachter dat je vader dat nooit bij jou heeft gevoeld, is dat een pijnlijke ontdekking. Als ouder gun je je kind de jeugd die je zelf niet hebt gehad.”

Met trots vertelt hij over zoon Bob. Dat het AZ-avontuur niets werd (“het plezier in voetbal was er na twee jaar uitgeramd, hij heeft nooit meer een bal aangeraakt”) en hoe Bob op precies dezelfde manier gitaar speelt als zijn vader, alleen veel beter en met meer intuïtie. En dan Marlon, de foto's die ze maakt! “Ik mocht een avond organiseren in *Paradiso* en Bob speelde met zijn band de zaal plat en op een scherm werden haar foto's van mij in Leiden geprojecteerd terwijl ik gedichten voorlas. Ze maakten het allebei waar. Ik was zó ontroerd.”

Hij leerde dus van zijn eigen vader hoe het niet moest, maar lijkt hij ook niet een beetje op zijn vader? Hij wil toch ook entertainen, soms ten koste van anderen? “Ja, ik was eerst ook een Klaas,” geeft hij toe. “Als je mij vijftien jaar geleden op een verjaardag neerzette, zat ik iedereen te dollen en was ik het middelpunt. Ik heb lang die Amsterdamse leut gehad. Totdat mijn ex zei, nadat ik op vakantie in Tunesië drie dagen lang in een reisgezelschap de clown had uitgehangen: ‘Dit is

‘Ik schiet vol als ik naar mijn dochter en zoon kijk of naar Tanja, mijn huidige vriendin’

En kwetsen? “Ik ben er niet op uit om mensen te kwetsen, maar ik reageer als iets mij irriteert. Een Nederlandse actrice kwam zingen bij de *DWDD*. Ze droeg een enorm blote jurk toen ze arriveerde en iedereen dacht: die houdt ze toch niet aan? Wel dus. Ze trad

Het gaat er bij mij om of ik iemand geloof of niet. En als ik het niet geloof, krijg je hem.”

Vrouwelijke fans

“Mijn hemel, daar komt een complete mobiele fotostudio aanzetten!” zegt Nico opeens met verschrikte stem. Door het raam ziet hij de fotografe en styliste van Margriet arriveren met allerlei koffers en lampen. ►

‘Laatst heb ik een foto van die zolder teruggevonden. Chaos! Echt een gevalletje ‘gedwongen opname’

Vijf vragen aan Nico Dijkshoorn over het Boekenweekessay.

1. Voelt het als de ultieme erkenning dat je hiervoor werd gevraagd?

“Zo denk ik niet. Dat zou betekenen dat ik graag ergens bij wil horen. Dat is niet zo. Ik ben volmaakt gelukkig als solist.”

2. Wat heb je met het thema ‘vriendschap’?

“Niet veel meer dan andere mensen. Ik ben vooral geïnteresseerd in de gemeenplaatsen die worden gedebeiteerd rond dit thema. Zoals dat vreselijke liedje van Henk Westbroek met de tekst ‘Eén keer trek je de conclusie, vriendschap is een illusie’. In mijn essay staat een analyse van de tekst. Blijft helemaal niets van over.”

3. Waarin kenmerkt zich de ware vriendschap volgens jou?

“Wie bel je ’s nachts als je naakt voor je eigen deur staat en je vriendin gooit je kleding vanuit het open raam op straat? Dat is je vriend.”

4. Je schrijft dat je nooit veel vrienden hebt gehad. Waarom?

“Omdat ik er helemaal niet in geloof, ‘heel veel’ vrienden hebben. Mensen met 136 vrienden, die wantrouw ik. Dat zijn eigenlijk doodsbanige mensen die de eenzaamheid niet aankunnen.”

5. Ben jij meer een vriendenman of een familieman?

“Met het mes op de keel, en dan al flink diep in het vlees omdat ik niet wil antwoorden, dan toch vrienden.”

Hij zucht. Zegt: “Ik kreeg een mail van jullie redactie: de styling van het nummer waarin dit interview komt is groen en beige. Tanja heeft vanochtend al mijn Ivo Niehe-colberts uit de kast opgezocht.” Het Bekende Nederlanderschap is niet Nico’s ding. Jarenlang werkte hij anoniem als bibliothecaris in Amstelveen en zat ’s avonds op een zolderkamertje stukjes te schrijven – heerlijk vond hij dat. Nu is hij een landelijke bekendheid. Heeft hij het daar niet allemaal voor gedaan? “In tegendeel,” zegt hij. Natuurlijk, succes heeft ook voordelen. Hij is veranderd, op een goede manier. “Ik had nooit een al te hoge pet op van mijn fysiek en liep niet over van het zelfvertrouwen. Door die tv weet iedereen wat ik vind en hoe ik in elkaar zit. Ik zit prettiger in mijn vel omdat ik niet meer denk: ze zullen me wel een eikel vinden. Succes opent ook deuren. En in de rijen bij mijn signeursessies, die steeds langer beginnen te wor-

den, staan steeds vaker dames van achter in de dertig. Ik lach me gek.”

Of het gebrek aan waardering van zijn vader zijn grootste drive is, weet hij niet. “Zou kunnen. Maar het is niet zo dat ik ben gaan schrijven om te worden gezien of gehoord. Het is allemaal begonnen omdat ik het zo graag doe. Al bijna vijftien jaar schrijf ik zo’n vijf uur per dag met ontzettend veel plezier. Ik word ongelukkig als ik het niet doe. Maar ik vond het altijd te slecht, pas de laatste twee jaar vind ik het behoorlijk oké. Wat honkbal voor mijn vader was, is het schrijven voor mij. Al probeer ik het iets beter te combineren met het geluk van anderen.”

Aanvankelijk lukte hem dat niet. Er was een scheiding voor nodig om een echte kunstenaar te worden, want hij liet immers zijn eerste liefde Orlanda, de moeder van zijn twee kinderen, in de steek. “Het was niet de reden, maar heeft wel geholpen. Orlanda wilde meer huiselijkheid, ik wilde lezen en schrijven en zat altijd op zolder. Daar gebeurden spannende dingen. Laatst heb ik een foto van die zolder teruggevonden. Een chaos! Echt een gevalletje ‘gedwongen opname’. Ik schrok er zelf van. Ik was een zonderling. Als ik wakker werd en de zon scheen, dacht ik: kut, lekker weer. Moeten we weer met het gezin naar een bos of strand.”

Dan maar vakkenvullen

Zo geobsedeerd met het schrijven bezig zijn als toen, doet hij niet meer. “Als de kinderen bij mij zijn, ben ik er ook echt voor hen. Dan zorg ik dat al het werk af is en heb ik totaal andere gesprekken.”

Dat hij als vijftigplusser pas echt is doorgebroken, ziet hij als een groot voordeel. “Ik voel geen enkele druk of zenuwen, ik heb niets te verliezen. Ik heb een eigen theatershow, zit bij DWDD, mijn boeken worden graag gelezen. Het is geëxplodeerd. Als ik nog 25 was, zou ik op van de zenuwen zijn geweest als Margriet me zou komen interviewen. Van zo’n interview hangt heel veel af, denk je op die leeftijd. Ik weet: er hangt helemaal niets vanaf. Ik ben onkwetsbaar. Als mensen mijn werk slecht vinden, jammer dan. En als het helemaal misgaat, ga ik op m’n zestigste pakken rijst rechtzetten; ik heb een paar jaar bij een supermarkt als vakkenvuller gewerkt, was een toptijd. Met allemaal semi-intellectuelen lekker over Bukowski lullen.” Nee, voorlopig is de wereld nog niet van hem af, besluit hij. “Ik heb nog zó veel te vertellen en te schrijven.” ■